

Sklizeň viny

Štětiny kartáčku líně přejížděly po zubech.

„Pospěš si, přijdeš pozdě!“

„Už jdu!“

Ostré cvaknutí vypínače, když jsem zhasnula v koupelně.

„Pan Emballage se bude zlobit, jestli přijdeš pozdě...“ a zase ty máminy vrásky kolem očí. Poslední dobou se objevovaly čím dál častěji.

„Neboj...“

Bála se. Jako ostatně všichni. Hrozba ztráty práce nad námi visela každý den. Nepřijít pozdě...

Spěšně mě políbila na tvář a já vyběhla ze dveří. Snažila jsem se vyhýbat odpadkům, které se válely na chodníku. Bylo ještě šero, mezi odpadky a prázdnými obaly se pořád válela ranní mlha. Zadní světla autobusu ostře svítla.

Zamávala jsem, aby si mě řidič všiml. Znovu se otevřely přední dveře a já vpadla dovnitř.

Přiložila jsem zaměstnanecký průkaz k panelu.

„Na kartě máte uloženo třináct korun, padesát haléřů,“ připomněl mi studený neosobní hlas poté, co mi odečetl jízdné. Unaveně jsem se sesula na jedno z prázdných míst. Autobus postupně zastavoval na ostatních zastávkách na okraji města, než se vydal do středu.

Během jízdy jsem se dívala z okna. V terénu už byli další z nás, kteří odpadky sbírali do pytlů, jejíž obsahy jsme potom třídili ve fabrice. Takhle to dřív nebylo. Babička mi jako malé vyprávěla, že dřív to lidé zvládali. Až potom si to začali přehazovat jako horkou bramboru. Hlavně se nespálit jako první.

„I ti největší padli. Svět se obrátil, vyvrhl všechno dobré a nastala doba temna. A těch okovů nás nemá kdo zbavit, Gracie. Není jak, když jsme se do nich zamkli sami.“

„Pracovní. Konečná zastávka, vystupte, prosím.“

Konečná zastávka příznačně pojmenovaná Pracovní byla instalovaná pár metrů od společnosti Venabeo, která se zabývala tříděním odpadů. Právě ona dávala práci většině z nás.

Terminál ve vrátnici po přiložení průkazu tiše odpípl můj příchod, poté jsem se vydala do jedné z dámských šaten.

„Zase propouštěli. Pokud to takhle půjde dál, nebude mít ty odpady kdo zpracovávat...“ žena ve středních letech si kolem šatů, naší pracovní uniformy, vázala zástěru s logem Venabeo.

„A ti lidé, kteří tam pracovali, co s nimi bude?“ šeptla druhá žena.

„Dobré ráno, dámy!“ rozhovor dvou žen přerušil náš šéf, pan Emballage. Ty z nás, které se nestačily obléct, se zahanbeně zakrývaly rukama, nebo se snažily rychle doobléct. Pan Emballage, nevšímajíc si studu daných žen, chodil mezi námi a kontroloval, jestli jsme všechny.

„Kde je paní Souberová? Víte, ta malá, boubelatá, s kudrnatými vlasy...“ mhouřil oči a snažil se ji v zástupu stejně oblečených žen najít.

„Víme, koho máte na mysli. Musela zůstat doma, má nemocného syna...“ ozvalo se kdesi za mnou.

„Bydlíte poblíž? Tak ji laskavě vyříd'te, že zítra už chodit nemusí.“

„Ale pane!“

„Dost! Na výmluvy nejsem zvědavý! A nyní mě, prosím, poslouchajte,“ tleskl, aby zjednal pořádek.

„Jak jistě mnohé z vás ví, naše sesterská společnost Catertio byla tak laskavá a uvolila se posílit naše řady. Bud'te tedy, prosím, na své nové kolegy a kolegyně milé. A teď už pojd'te. Mějte na paměti, tříděný dnešek znamená čisté zítřky!“

Zatímco mluvil, položil mi ruku na nadloktí. Zůstala jsem stát, zatímco ostatní ženy se rozešly ke svým místům u pásů. Látky sukní šustily, jak se o sebe třely.

„Moc vám to sluší, Grace,“ jeho dech obalil moje ucho ve chvilkovém teple.

„Děkuju, pane,“ nervózně jsem polkla. Věděla jsem, že lže. Všechny ženy byly oblečené stejně.

„Ještě jste se nerozmyslela? Má nabídka stále platí, ale jsem, abych tak řekl, už velmi netrpělivý,“ jeho ruka se plynule přesunula na můj bok.

„Já... Potřebuju čas. A musím... musím jít pracovat. Tříděný dnešek znamená čisté zítřky,“ zopakovala jsem slogan naší společnosti, vysmekla se a vyběhla ze šaten.

Kelímek od jogurtu, rozbitá láhev, zmačkané účtenky. Automaticky jsem odpadky házela do košů, které jsem jako každý pracovník měla kolem sebe. Občas jsem se podívala do rohu. I na tu dálku bylo poznat, že kontrolka na kameře, která byla v rohu instalovaná, svítí. Sledovali nás. Od prvního kroku do budovy až po ten poslední.

„Grace,“ sykla Daisy, která pracovala vedle mě. „Nedívej se na něj pořád a soustřeď se.“

„Na něj?“ na čele se mi objevila vráska, nechápala jsem, co má na mysli.

„No na toho chlapa přece. Toho u vedlejšího pásu. Koukáš na něj celou dobu, ne?“ šklubla bradou k pásu naproti.

„Je tady nejspíš nověj, ještě jsem ho tu neviděla. Asi jeden z těch ‚uvolněných‘. Chudák,“ dodala a zase se zabrala do práce.

Chvilí jsem se dívala na toho muže, o kterém mluvila. Nepracoval dřív na ulici jako sběrač? Možná jsem ho už někdy viděla, když jsem jela autobusem...

Otřela jsem si hřbetem ruky zpocené čelo.

„Je vám horko, Grace?“ ozval se za mnou pan Emballage.

„Jsem v pořádku, pane. Ale děkuju.“

„Určitě? Nepotřebujete si odpočinout? Třeba u mě v kanceláři, zbavená svršků?“ poslední větu zašeptal.

„Nic mi není, pane. Vážně.“

„No dobře. Jak myslíte,“ jeho kožené boty při odcházení mírně skřípaly.

Na chvíli jsem zvedla oči. A můj pohled se setkal s očima toho muže od vedlejšího pásu.

Když jsem nastoupila do autobusu, bylo už pozdě večer. Hodiny nad sedadlem řídíce prozrazovaly desátou hodinu večerní. Pevně jsem se chytla tyče, opřela si zpoceně čelo o onu tyč a zavřela oči. Byla jsem vyčerpaná a měla jsem šílený hlad.

Když mi na rameno dopadla čísi ruka, vyplašeně jsem sebou škubla.

„Promiňte, nechtěl jsem vás vyděsit,“ projeli jsme kolem lampy a světlo ozářilo mužovy oči.

„Všiml jsem si vás tam... U pásu. Jak se jmenujete?“

„Grace.“

Světla v autobusu zhasla a ozval se náraz. Spoustu z nás náraz vymrštil dopředu, někdo spadl. Já jsem se ocitla v náručí mého stále neznámého kolegy.

„Co se stalo?“

„Jsou všichni v pořádku?“

„Já jsem James,“ řekl se rty těsně u mého ucha, abych ho přes vřavu slyšela.

„Omlouvám se, odpadky. Budete si muset vystoupit, autobus dál neprojede,“ oznámil řidič, který mezitím vyběhl ven.

„Bydlím až úplně na okraji města...“ zamumlala jsem, zatímco od autobusu začali cestující proudit všemi směry.

„Doprovodím vás,“ nabídl se James pohotově.

„Děkuju.“

„Takže vy tam už pracujete dlouho?“

Přikývla jsem. „Od patnácti. Letos mám pětileté pracovní výročí,“ povzdychla jsem si. „Jako by bylo co slavit... Vy jste předtím pracoval kde?“

„V Catertiu. Prostě nám pár minut před koncem pracovní doby řekli, že další den už není nutný chodit. Propustili snad všechny zaměstnance. Část z nás přeradili do Venabei, ten zbytek... Pokud Catertio přestane doopravdy fungovat, ty obaly a odpadky, který se ve Venabee roztřídí, nebude mít kdo zpracovat. Včera bylo pozdě,“ Výmluvně kopl do plastové lahve, která se, jako další odpadky a prázdné obaly, válela na ulici.

„Tady bydlím. Tak... děkuju za doprovod,“ v okně se odráželo světlo svíčky. Máma s tátou už asi byli doma.

„Za málo. Uvidíme se zítra v práci?“

„Jistě. Nepřijdete jednou a nemusíte se obtěžovat přijít už nikdy.“

„Grace?“

„Ano?“

„Vy máte z něčeho strach?“

„Já... Už musím jít. Dobrou noc, Jamesi. A ještě jednou díky za doprovod.“

„Prosím o pozornost! Dámy a pánové, prosím!“

Ráno jako každé jiné přerušil pan Emballage. Procházel se po plošině, která byla instalovaná pod světly. Běžně sloužila k tomu, aby nás nadřizení mohli kontrolovat z výšky.

„Jsou to už tři měsíce, tři báječné měsíce, kdy naše sesterská společnost Catertio byla tak laskavá a uvolnila se posílit naše řady o vaše skvělé kolegy. Tržby Venabei se od té doby zvedly ne o dvě, ne o pět, ale o sedm procent! Jste úžasní! Jen díky vám tříděný dnešek znamená čisté zítřky! Prosím, zatleskejte si!“ vyzval nás pan Emballage a sám začal tleskat jako první. Přidali jsme se, látka tenkých ochranných rukavic se během potlesku jemně lepila k sobě.

„Možná nám zvýší plat,“ zadoufala tiše jedna z žen, která stála naproti mně.

„Jsem na vás vážně hrdý, a proto zkracuji dnešní pracovní dobu do osmé hodiny večerní. Využijte volný večer na oslavy se svými rodinami. A teď zpět do práce!“ párkrát krátce tleskl a pásy, které se během jeho řeči zastavily se opět daly do pohybu. Bylo slyšet cinkání a dunění, jak do košů dopadaly tříděné odpadky. Sem tam několik kusů dopadlo na dna synchronně.

Jako requiem za ohnutá záda. Včera bylo pozdě. A těch okovů nás nemá kdo zbavit, Gracie. Není jak, když jsme se do nich zamkli sami.

„Příští sobotu je volno? Volno nebylo ani nepamatuju!“ šeptala vzrušeně jedna z žen, zatímco terminály ve vrátnici odpípávaly konec pracovní doby. Nástěnka, na které bylo oznámení vyvěšené, byla obklopená nadšenými zaměstnanci.

„Grace?“ doběhl mě James. „Když bude to volno, nechceš někam zajít? Aspoň se projít?“

Kolegyně, které ho slyšely, na mě významně mrkaly. Počkala jsem, až poodejdou a tiše šeptla: „Ráda. Kdy mě vyzvednete?“

„Dobrý den, je Grace doma?“

„Kdo jste a co chcete dělat s mojí dcerou?“ táta si Jamese nedůvěřivě prohlížel.

„Henry!“ za tátou se s vrtěním hlavy objevila máma. „Vy jste určitě James! Grace nám o vás tolik vyprávěla!“

„Mami! Dobrý den, Jamesi,“ vzala jsem z věšáku kabát a prosmýkla jsem se kolem obou rodičů.

„Večer přijdu,“ snažila jsem se jim očima naznačit, že jsem s nimi o plánované schůzce mluvila.

„Jistě, srdíčko! Bavte se!“ máma se zářivě usmála.

„Táta vždycky říká, že sklízíme cizí vinu. Nekonečný období sklizně, bez ohledu na roční období,“ vyšli jsme po schodech na volně přístupnou rozhlednu, která nabízela výhled na celé město. Bylo vidět i na budovu Venabei.

„Co myslíte, Grace, zvládneme to? A když ne my, tak ty generace po nás? Nebo už se jenom odpočítávají vteřiny do katastrofy?“

„Jak přesně to myslíte, Jamesi?“

„Nebyli jsme ochotní o svět postarat. Jak by mohl být ochotný se on postarat o nás? Jsme krok od znovuzavedení přidělového systému, o kterém mi vyprávěl můj děda. Jenom ta bohatá vrstva si svůj životní styl nedá vymluvit a pokračuje se zlatou lžičkou v puse v systematickým ničení planety. A zbytek pracuje od rána do večera v třídění a zpracovávání odpadů a výsledek? Žádný. Všeho je nedostatek, když jsme roky Zemi ničili, zničí teď ona nás. Oko za oko, zub za zub. Ale musíte uznat, že to Země vydržela dlouho.“

„Nemluvte tak, Jamesi.“

„Tak mi v tom zkuste zabránit,“ ušklíbl se.

Tak jsem to zkusila. A nahoře, daleko od Emballage a od všech ho konečně políbila.

„Situace je v některých částech města kritická. Více v poledních zprávách...“

„Můžete to vypnout?“ požádal muž řidiče. Další ráno, ta stejná trasa jako vždycky a přesto jiná, těžší o váhu Jamesovo dlaně na mém koleni.

Prostor autobusu se na žádost cestujícího ponořil do ticha.

Bylo brzy, ještě šero. Den sám se teprve rozkukával a zakopával pod nohama sběračů, kterým začínala směna.

Položila jsem dlaň na okno. James mě napodobil. Několik mužů si nás všimlo, na chvíli přestali v otevírání nových pytlů, do kterých nasbírané obaly spolu s nepořádkem hromadili, a zamávali nám.

Ráno, ještě pořád víc zimní než jarní, kdy zima zaleze pod nehty. Ráno, které je zatím moc mladé na to, aby, na rozdíl od lidí, neslo jakoukoli vinu. Ráno, ve kterém má každá vteřina svůj význam. Kdy se nic nerodí, o nic se nebojuje a pro nic se neumírá.

Jamesovo prsty se líně propletly s mými.

Nic se nerodí, o nic se nebojuje a pro nic se neumírá.

Aspoň pro tentokrát.